

Jordskiftedomstolen

Gjerdeplikt og ordning av gjerdehold

Jordskiftedommer Lars Norum
Salten jordskifterett

Litt historikk

Gjerde- og beitespørsmål er en gammel historie, både i praksis og i loven

Magnus Lagabøters landslov fra 1274 inneholdt ganske detaljerte regler om gjerde og beite

- Hovedregelen var at den enkelte eier/bruker sjøl måtte sørge for å verne jorda si mot beitedyr
- Likevel et visst krav om å passe sine dyr (vokterplikt)
- Mulig å tvinge naboen med på gjerde i grensa

Litt historikk

Lov om jords fredning fra 16. mai 1860

- Eierne av husdyr fikk større ansvar for å vokte dyrene sine
- Eier av eiendom kunne kreve at naboen skulle ta halvparten av gjerdeholdet

Lov om grannegjerde fra 5. mai 1960

- Målsetning: En allmenn lov om gjerdehold, ikke bare om gjerde som freder mot beitedyr

Lov om ymse beitespørsmål av 16. juni 1961

- Vokterplikten knesatt som prinsipp i beiteloven § 6

Litt historikk

Det har vært mye misnøye med grannegjerde-
loven etter 1960

- Noe skyldes strukturendringene – det er langt færre som driver landbruk, og drifta har blitt mer spesialisert
- Noe skyldes at reglene om gjerdeplikt i lovens § 7 er skjønnsmessig, og oppleves som uklare

NOU 1980 : 49, m.fl. → lagt bort

Gjerdeplikt

«Gjerdeplikt» er et begrep som brukes om to ulike ting:

- Plikt basert på historisk bruk eller bestemmelser i dokumenter, for det enkelte bruksnummer eller for gårdsnummer
- Plikten en eiendom kan bli pålagt etter grannegjerdeloven av 1961 for å dele gjerdholdet med naboen sin, eller som loven uttrykker det: «Tvang til å halda grannegjerde»

Gjerdeplikt

På de fleste landbrukseiendommer er det gitt bestemmelser om gjerdehold i utskiftningsforretninger/jordskifteforretninger, skylddelingsforretninger eller skjønn

Slike bestemmelsene gjelder inntil eierne avtaler noe annet, eller det blir holdt jordskifte eller skjønn som avløser den gamle ordninga

Gjerdefordeling på gnr. 15 Molid

Opprinnelig gjerdeordning mellom innmark-og utmark ble fastsatt ved utskiftninga i 1886:

«Når dette Gjærde fordres opført sker det med 1 Års simpelt Varsel fra en av Partene, og fordeles så vel Opførelsen som Vedligeholdelsen efter Matrikulskylden».

I praksis hadde eierne likevel tatt ansvar for hver sin bit av gjerdet. I sak 1800-2012-0002 for Salten jordskifterett ble det derfor bestemt at eierne skulle ha plikt til å holde hvert sitt strekk av gjerdet – se kartet.

Gjerdefordeling på gnr. 15 Molid

Grannegjerdelova

§ 7. Der grannegjerde er til nytte for eigedomane kvar for seg, kan granne krevje gjerdehald av granne, så framt det er klårt at samanlagt for både eigedomane er nytta av gjerdehaldet større enn kostnaden.

Gjerde som er der frå før, må ikkje leggjast ned utan vedlikehaldskostnaden er større enn nytta for både eigedomane under eitt.

Mot hyttetuft i utmark har utmarkeigaren ingen skyldnad til å halda gjerde.

Grannegjerdelova

Nytte?

Eier av beitedyr har nytte av gjerdet fordi det holder dyra der han/hun har beiterett

Men også grunneieren, som har interesse av å ta vare på sin eigedom, kan ha nytte

Grannegjerdelova

§ 8. Der det er gjerdehaldstvang etter § 7, ber kvar av grannane sin halvpart av gjerdehaldet. Fell det då urimeleg mykje av gjerdehaldsskyldnaden på ein av grannane etter den nytta han har av gjerdet, kan gjerdehaldsskyldnaden delast mellom dei av jordskifteretten. Vil den eine grannen ha dyrare gjerde enn den andre har skyldnad til å vera med på, har han rett til det mot at han tek på seg meirkostnaden

Beitelova

§ 6. Eigjar og innehavar av husdyr skal syta for at husdyr ikkje kjem inn på område der eigaren eller innehavaren ikkje har rett til å la dyra vera. ...

§ 7. Kjem husdyr inn på område der eigaren eller innehavaren av dyret ikkje har rett til å la det halda til, er eigaren eller innehavaren skyldig å svara skadebot for den skaden dyret valdar på avling og annan eigedom. Har skadelidne sjølv medverka til skaden med å vanhaldast gjerdeskyldnaden sin eller på annan måte, kan skadebota setjast ned eller falla heilt bort alt etter kor stor skuld han har.

Gjerdesaker i jordskifteretten

De mest aktuelle sakstypene er:

- Jordskifteloven § 3-8 Bruksordning
- Jordskifteloven § 5-3 Skjønn etter grannegjerdeloven

Beite- og gjerdesaker

Eksempler på saker

Sak 1800-2012-0033 Djupvik, Hammarfall og Furnes

Oppsett av sperregjerde

Sak 1800-2013-0019 Rødås / Straumhaug

Gjerdeskjønn – spørsmål om gjerdeplikt

Jordskiftedomstolen

Jordskifteretten

**- en problemløser for alle som eier en bit av
Norge**

Jordskifteretten – en særdomstol

- Mesteparten av sakene i jordskifteretten gjennomføres med selvprosederende parter – det bidrar til å holde kostnadene nede.
- Vi ønsker at jordskifteretten skal være et «lavterskeltilbud», og tilbyr ofte rettsmekling
- Rettsmøtene foregår gjerne «på stedet»
- Befaringene kan være omfattende og en viktig del av saken. Mange uenigheter og uklarheter blir løst i marka.

Jordskifteretten – en særdomstol

- Hvilke saker retten har hjemmel til å behandle, og hvordan sakene skal gjennomføres, er beskrevet i en egen lov – jordskifteloven, lov av 21. juni 2013 nr. 100
- Det trenger ikke være tvist for å kreve sak for jordskifteretten, det er nok med uklare eller utjenlige eiendomsforhold
- Sak kreves av eier etter rettighetshaver

Jordskifteretten – en særdomstol

- Spesielt ved jordskifte er at retten både kan
  - A. Fastsette hva som er gjeldene rett
  - B. Gjøre endringer i eiendoms- og rettighetsforholdene.

En jordskiftesak kan altså være en blanding av avklaring og endring
- For at retten skal kunne gjennomføre en sak der eiendoms- eller rettighetsforhold reguleres/endres må nytten av saken vurderes, også i forhold til hver enkelt part, jf. jordskifteloven § 3-18

Jordskifteretten – en særdomstol

- Et annet særtrekk med jordskiftesakene er kravet om innmåling og kartfesting. Grenser måles inn, koordinatfestes og rapporteres. Landmåleren er en del av retten, og bidrar også med dokumentgjennomgang, meklingsforslag og kartillustrasjoner underveis i saken.
- Retten sender de ferdige sakene til tinglysning og matrikkelføring
- Et jordskifte får rettskraftvirkninger og tvangskraftvirkninger som en rettskraftig dom, jf. jordskifteloven § 6-28

Gjerde og beitesaker i jordskifteretten

Saker jordskifteretten har om gjerdehold og beitebruk behandles vanligvis etter disse paragrafene:

Regler om sambruk, jordskifteloven § 3-8

Felles tiltak, jordskifteloven § 3-9

Etablering av lag, jordskifteloven § 3-10

I tillegg kan rettsutredning (jordskifteloven § 4-1) og grensefastsetting (jordskifteloven § 4-2) være aktuelt, for å avklare rettigheter og grenser.

Gjerdeskjønn

Jordskifteloven § 5-3:

Jordskifteretten held skjønn og tek andre avgjerder i samband med sak for jordskifteretten etter

d) lov 5. mai 1961 om grannegjerde

Grannegjerdeloven § 14:

Jordskifteretten avgjer spørsmål om gjerdehald i samband med sak for jordskifterett, eller som eiga sak. Jordskiftelova § 5-7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

I spørsmål om gjerdehaldstvang og gjerdehaldsdeling kan ny avgjerd krevjast når minst 15 år er gått. Det same gjeld etter eigedomsdeling og etter andre særlege omskifte i dei tilhøva som låg til grunn for avgjerda.

Andre skjønn

Skjønn etter beiteloven §§ 7, 9 og 14

Gjelder saker om skadebot (erstatning) for skade på avling eller eiendom påført av husdyr, eller erstatning dersom kommunen forbyr beiting

Servituttskjønn

Gjelder omskiping og avløsning av alle slags rettigheter, også beiterett

Skjønn etter reindrifftsloven

§ 70. Skade voldt av rein

I mangel av enighet som er bekreftet skriftlig av reineieren eller av distriktsstyret ved lederen, avgjøres krav om erstatning for skade voldt av rein ved skjønn ved jordskifteretten eller tingretten

Kostnader

Fra 1.1.2021 er rettsgebyret (R) kr. 1 199,-

Grunngebyr kr. 5 995,- (5 x R)

Partsgebyr kr. 2 398,- pr. part

Grenselengdegebyr kr. 2 398,- pr 0,5 km grense

Meddommere kr. 3 000 – kr. 4 000 pr møte

NB! Matrikkelføring og tinglysing av jordskiftesak er gebyrfritt !

Kravskjema og informasjon

Hjemmesida til jordskiftedomstolene:

www.jordskifte.no

